

ביקוש לעובדים במגזר העסקי, רבעון ראשון 2010**עיקרי ההתפתחויות¹**

הביקוש לעובדים במגזר העסקי, כפי שנמדד במונחי משרות פנויות, עלה ברבעון הראשון של 2010. זהו הרבעון השלישי ברציפות בו נרשם שיפור במספר המשרות הפנויות, אולם הוא עדין נמוך לעומת רמות הביקוש לעובדים בהן חזינו בשנים 2006 – 2008.

במספר איושי המשרות במגזר העסקי הסתמנה עלייה, הן לעומת הרבעון הקודם והן לעומת הרבעון המקביל אשתקד. במספר פליטות העובדים חלה עליה לעומת הרבעון הקודם, אך ירידה חדה לעומת הרבעון המקביל אשתקד. בעקבות המגמות שהסתמנו באיוש משרות ופליטת עובדים, המשיך מאזן התעסוקה (איושים פחות פליטות) לעלות והפך לחיובי עוד יותר. זאת הפעם השנייה מזה שנה בה נרשם

מאזן תעסוקה חיובי לאחר ארבעה רבעונים רצופים של מאזן תעסוקה שלילי, כלומר, מספר איושי המשרות גבוה ממספר פליטות העובדים.

ניתוח של נתוני הרבעון הראשון של 2010 מלמד כי הציפיות לגידול בפעילות ולגידול במצבת כח-אדם ברבעון הבא נותרו חיוביות.

ניתוח נתוני הרבעון האחרון מצביע על כך כי במרבית מהמשתנים אחריהם אנו עוקבים בשוק העבודה חל שיפור משמעותי, במיוחד בולט השיפור במספר המשרות הפנויות, עלייה חדה במאזן התעסוקה ובאיושי המשרות. זהו הרבעון השלישי ברציפות בו נרשם שיפור ברמת המשרות הפנויות ומאזן התעסוקה וניכר כי השיפור בשוק העבודה צובר תאוצה.

למרות הסימנים החיוביים בחלק מהמשתנים ובהם גם במאזן התעסוקה עדיין מדובר ברמה נמוכה של משרות פנויות, יחסית לשנות הצמיחה האחרונות (2006-2008). ניכר כי עדיין קל היום למעסיקים לאייש משרות לעומת השנים האחרונות ועל כן השיפור בשוק העבודה התבטא בעיקר בשיפור במאזן התעסוקה אבל בעלייה מתונה יותר במשרות הפנויות. לאור העלייה החדה במאזן התעסוקה, ניתן לצפות להמשך הירידה בשיעורי האבטלה כפי שכגם נרשמה בנתוני האבטלה האחרונים של הלמ"ס.

הביקוש לעובדים ומדדי תעסוקה ¹ רבעון 1/10 ממוכני עונתיות					
% השינוי לעומת:	רבעון	רבעון	רבעון ראשון 2010		
			קודם	באלפים	באחוז ²
רבעון	רבעון	קודם	באלפים	באחוז ²	
רבעון	רבעון	קודם	באלפים	באחוז ²	משרות פנויות
אשתקד	אשתקד	קודם	באלפים	באחוז ²	מאזן תעסוקה ²
67.6%	32.8%	33.7	42.6	2.5%	56.5
		-45.3	37.3	2.3%	52.1
15.9%	14.6%	179.3	181.3	9.1%	207.8
-30.7%	8.1%	224.6	144.0	6.8%	155.7
-10.0%	11.7%	403.9	325.4	16.0%	363.4
					מחזור תעסוקה ³

(1) מסך המועסקים בעסקים שבמדגם (2) איושי משרות פחות פליטות עובדים (3) איושי משרות ועוד פליטות עובדים
מקור: סקר מעסיקים מינהל מחקר וכלכלה, תמיית

¹ הדו"ח מתבסס על סקר מעסיקים של מינהל מחקר וכלכלה במשרד התמיית. על הסקר ראה נספח א'.

מספר המשרות הפנויות, עמד בממוצע יומי על כ- 56.5 אלף משרות, עלייה של 32.8% לעומת הרבעון הקודם, ושל 67.6% ביחס לרבעון המקביל אשתקד. סך מספר האיושים בכל הרבעון הראשון הגיע ל- 207.8 אלף², עלייה של 14.6% בהשוואה לרבעון הקודם, ושל 15.9% ביחס לרבעון המקביל אשתקד. מספר פליטות העובדים עמד על כ- 155.7 אלף פליטות, עלייה של 8.1% לעומת הרבעון הקודם, אולם ירידה חדה של 30.7% ביחס לרבעון המקביל אשתקד.

מאזן התעסוקה (איושי משרות פחות פליטות עובדים) היה חיובי והצביע על עלייה נטו במאזן התעסוקה של כ- 52.1 אלף משרות. זוהי עלייה לעומת המאזן ברבעון הקודם שעמד על מאזן חיובי של 37.3 אלף משרות, ומאזן שלילי של -45.3 אלף ברבעון המקביל אשתקד. מחזור התעסוקה (איושים ועוד פליטות) עמד על 363.4 אלף. זוהי עלייה של 11.7% לעומת הרבעון הקודם וירידה של 10.0% לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

במאזן ציפיות כח-אדם (אחוז הצופים עלייה במצבת כח-האדם ברבעון הבא פחות אחוז הצופים ירידה) נרשמה יציבות לעומת הרבעון הקודם והוא עמד על 6.8% לעומת 6.8% ברבעון הקודם, ומאזן שלילי של -2.7% ברבעון המקביל אשתקד. במאזן ציפיות הפעילות העסקית נרשם גם כן יציבות לעומת הרבעון הקודם והוא

מדדי תעסוקה וביקוש לעובדים, רבעון 1/10

רבעון	רבעון	רבעון	
1/09	4/09	1/10	
3.3	3.9	3.6	משך זמן בו פתוחה משרה פנויה בשבועות ¹
1.5%	3.6%	1.0%	אחוז המשרות שנותרו פנויות במשך 3 חודשים ומעלה מתוך סך המשרות הפנויות
42.1%	37.8%	36.4%	אחוז המשרות הקבועות מסך המשרות המאושות
45.1%	59.5%	47.0%	אחוז הפליטות ביוזמת העובד מתוך סך פליטות עובדים
-2.7	6.8	6.8	מאזן ציפיות כ"א ברבעון הבא ²
-22.7	5.8	5.8	מאזן ציפיות פעילות ברבעון הבא

(1) משך הזמן הממוצע בו היתה המשרה פנויה עד לזמן הראיון
(2) אחוז הצופים עלייה במצבת כח-האדם ברבעון הבא פחות אחוז הצופים ירידה מקור: סקר מעסיקים מינהל מחקר וכלכלה, תמי"ת

עמד על 5.8% לעומת 5.8% ברבעון הקודם, ומאזן שלילי של -22.7% ברבעון המקביל אשתקד. עלייה במספר המשרות הפנויות, לעומת הרבעון הקודם, איפיינה את ענפי התעשייה (45%), שירותים עסקיים (38%), שירותי אירוח ואוכל (45%), חקלאות (142%) ושירותים קהילתיים (305%). עלייה במספר האיושים, איפיינה במיוחד את ענפי: תעשייה (33%), בינוי (36%) ומסחר (27%). ירידה במספר הפליטות, איפיינה במיוחד את ענפי: בנייה (-22%), שירותים עסקיים (-9%) וחקלאות (-25%).

הניתוח בדוח מתבסס על סקר מעסיקים³ במגזר העיסקי לרבעון הראשון של שנת 2010. הנתונים בדוח הינם מנוכי עונתיות⁴ ומוצגים עבור הרבעון הראשון של שנת 2010, הרבעון הקודם לו והרבעון המקביל אשתקד⁵. רבעון זה הוא הראשון בו נערך עדכון במדגם של סקר מעסיקים במסגרתו הורחב המדגם ל- 3000 עסקים ברבעון ועדכן בסיס הניפוח של הנתונים אשר השפיע גם על עדכון סדרות הנתונים אחורה מ- 1998-2009. לפירוט נוסף על דרך עריכת הסקר, הגדרותיו והשוואתו לסדרות אחרות של ביקוש לעובדים ראה נספח א'.

² שה"כ הסכום המצטבר במהלך כל שלושת חודשי הרבעון.

³ ראה נספח א'.

⁴ הנתונים המקורים לפני ניכוי העונתיות היו 49.9 אלף משרות פנויות, 195.5 אלף איושים ו- 161.8 אלף פליטות עובדים.

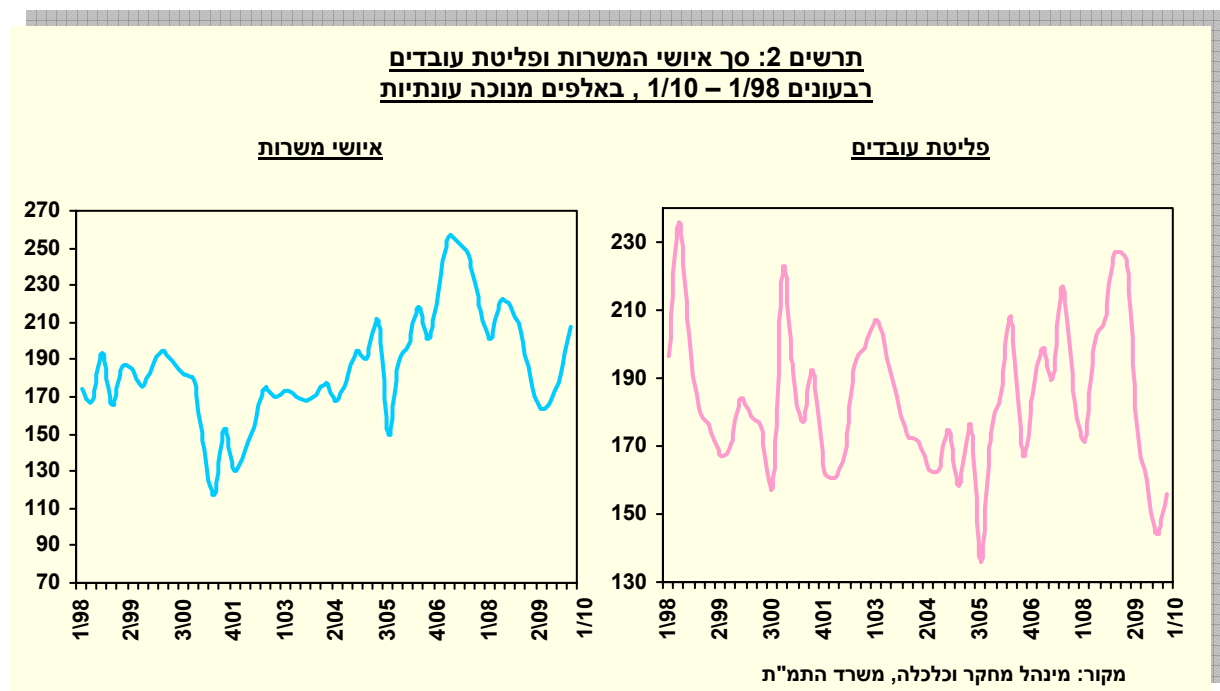
⁵ לפירוט הנתונים לפי ענף כלכלי ראה נספח ב'.

איושים ופליטות עובדים

מספר האיושים, שהינו הסכום המצטבר של איושי משרות במהלך כל שלושת חודשי הרבעון האחרון⁶, עמד על 207.8 אלף ברבעון הראשון של שנת 2010, והיווה 9.1% מכלל המועסקים. זוהי עלייה של 14.6% לעומת הרבעון הקודם, ושל 15.9% לעומת הרבעון המקביל אשתקד. מספר האיושים עלה, לעומת הרבעון הקודם במרבית הענפים ובמיוחד, בענפי שירותים העסקיים, התעשייה, מסחר ובנייה וירד בענפי החינוך פיננסים והבריאות (לפירוט ראה נספח ב' – לוחות 2, 3).

מספר פליטות העובדים (סה"כ הסכום המצטבר של העובדים שנפלטו ממשרות מאושות במהלך כל שלושת חודשי הרבעון) עמד ברבעון הראשון של שנת 2010 על 155.7 אלף (שיעור של 6.8% מכלל המועסקים). זוהי עלייה של 8.1% לעומת הרבעון הקודם, אולם ירידה משמעותית של 30.7% לעומת הרבעון המקביל אשתקד. ניתן לציין כי מספר הפליטות, בהשוואה לרבעון הקודם, עלה במיוחד בענפי הבנייה, מסחר, תחבורה ותקשורת ואירוח ואוכל וירד בענפי חקלאות, חינוך ושירותים קהילתיים. (לפירוט ראה נספח ב' – לוחות 2, 3).

אחד הפרמטרים הבוחנים את תחושת הביטחון התעסוקתי של העובדים הינו נכונותם לוותר על משרות ביוזמתם לשם החלפתן באחרות, ככל הנראה טובות יותר. שיעור פליטת העובדים הנעשית מיוזמת העובדים, מתוך סה"כ פליטות העובדים, ירד מרמה של 59.5% ברבעון הקודם לרמה של 47.0% ברבעון הראשון של 2010, אולם הוא גבוה יותר מהרבעון המקביל אשתקד אז עמד על 45.1%. ממצא זה מעיד כי השיעור הוא נמוך מזה אשר ראינו בשנים האחרונות אשר עמד על מעל ל-60%. הוא מצביע על כך שלמרות השיפר בשוק העבודה, רמת הביטחון של העובדים עדיין נמוכה ביחס לשנים האחרונות. ברבעון האחרון חזינו בעליה בהיקף הפיטורים לרמה של 77.9 אלף מרמה של 58.3 אלף ברבעון הקודם, עליה של 33%. אולם עדין המספר נמוך משמעותית לעומת הרבעון המקביל אשתקד שסימן את שיא המשבר בשוק העבודה אז עמד מספר הפיטורים על 119 אלף, גבוה בלמעלה מ-50% מהיקף הפיטורים ברבעון הנוכחי.



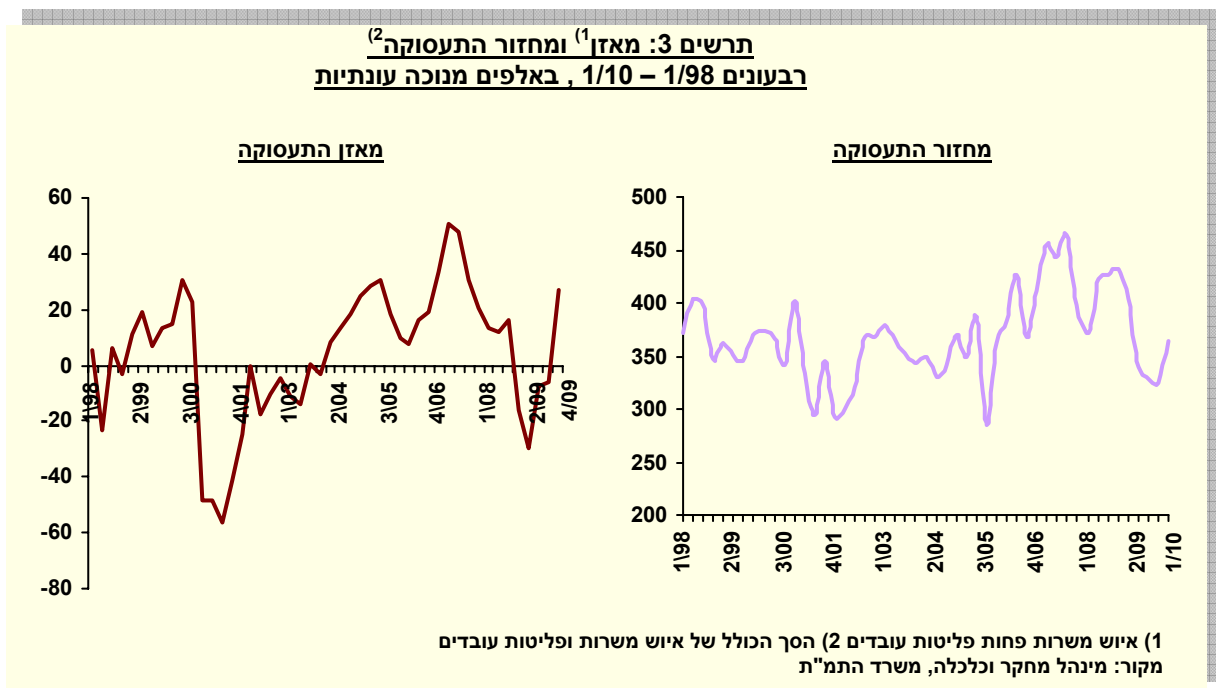
⁶ יש להדגיש כי המספר שצוין מסכם את כלל אירועי איוש המשרות. יש לקחת בחשבון שייכתן וחלק מהמשרות איושו יותר מפעם אחת במהלך הרבעון.

מאזן התעסוקה ומחזור התעסוקה

מאזן התעסוקה מנוכה העונתיות, (מספר האיושים פחות מספר הפליטות), עמד ברבעון הראשון של שנת 2010 על מאזן חיובי של 52.1 אלף משרות. זוהי עלייה לעומת המאזן ברבעון הקודם שעמד על מאזן של 37.3 אלף משרות, ועליה חדה מאוד בהשוואה למאזן שלילי של -45.3 אלף ברבעון המקביל אשתקד. זהו הרבעון השני ברציפות בו מאזן התעסוקה הוא חיובי לאחר ארבעה רבעונים רצופים של מאזן תעסוקה שלילי. בשני הרבעונים האחרונים רשם מאזן התעסוקה מאזן חיובי מצטבר שמחק את המאזן השלילי המצטבר במהלך תקופת המשבר. לאור העלייה החדה במאזן התעסוקה, ניתן לצפות להמשך הירידה בשיעורי האבטלה כפי שכבר נרשמה בנתוני האבטלה האחרונים של הלמ"ס.

מאזן התעסוקה החיובי השתקף במרבית הענפים ובמיוחד בענפי התעשייה, בנייה, מסחר ושירותים עסקיים. לפירוט מאזן התעסוקה של ענפי המשק השונים ראה נספח ב' – לוחות 2-3.

המחזור הכולל (מספר האיושים ועוד מספר הפליטות) עמד ברבעון הראשון של שנת 2010, בנתונים מנוכי עונתיות, על 363.4 אלף משרות לרבעון (16.0% מתוך כלל המועסקים). זוהי עלייה של כ- 11.7% לעומת הרבעון הקודם, אולם ירידה של 10.0% לעומת הרבעון המקביל אשתקד. העליה במחזור התעסוקה ברבעון האחרון לעומת הרבעון הקודם נוצרה מעלייה הן באיושים והן מפליטות עובדים והיא יכולה להצביע על עלייה בגמישות של שוק העבודה. ניכר כי קיימת רמה גבוהה יותר של תנועת עובדים לתוך משרות ומחוצה אליהן ועלייה בביטחון של עובדים להשיג משרות אלטרנטיביות ובביטחון של מעסיקים ביכולתם לגייס ולפלוט עובדים.

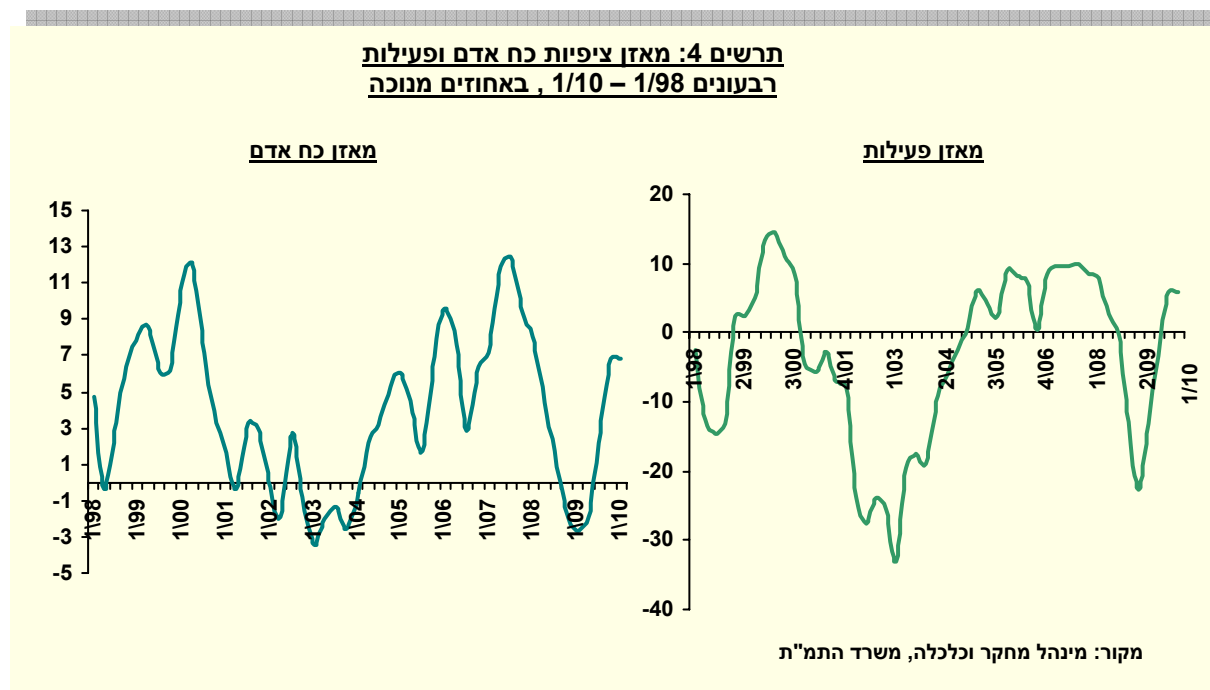


ציפיות לשינויים בכח אדם ובפעילות ברבעון הבא

במאזן ציפיות כח-אדם (אחוז המעסיקים הצופים עלייה במצבת כח-האדם ברבעון הבא פחות אחוז הצופים ירידה) נרשמה יציבות לעומת הרבעון הקודם ועלייה חדה לעומת הרבעון המקביל אשתקד. הוא עמד על מאזן חיובי של 6.8% לעומת 6.8% ברבעון הקודם ולעומת מאזן שלילי של -2.7% ברבעון המקביל אשתקד.

במאזן ציפיות הפעילות העסקית (אחוז הצופים עלייה בפעילות ברבעון הבא פחות אחוז הצופים ירידה) נרשמה גם כן יציבות לעומת הרבעון הקודם ועלייה חדה לעומת הרבעון המקביל אשתקד. הוא עמד על מאזן חיובי של 5.8% לעומת 5.8% ברבעון הקודם, ולעומת מאזן שלילי של -22.7% ברבעון המקביל אשתקד.

ניתוח של נתוני הרבעון הראשון של 2010 מלמד כי הציפיות לגידול בפעילות ולגידול במצבת כח-אדם ברבעון הבא המשיכו להיות חיוביות. ראוי לציין כי הציפיות נתפסות כמשתנה מקדים לשינויים במשק ועל כן הן מעידות על מידת בטחונם של המעסיקים במצב המשק ועל מידת רצונם להמשיך ולגייס עובדים ברבעונים הבאים. המאזן החיובי של הציפיות מאותת על שיפור בביקושים לעובדים ובפעילות גם ברבעונים הבאים.



נספח א'

על סקר המעסיקים

סקר מעסיקים במגזר העסקי מתבצע על-ידי מינהל מחקר וכלכלה החל מהמחצית הראשונה של שנת 1997, באמצעות חברת דאטה ביזנס ישראל (בי.די.אי.). הסקר נועד לשפר את ההיערכות בתחום אספקת כוח-אדם ולעזור בתכנון ההכשרה המקצועית.

אוכלוסיית המעסיקים המשתתפת בסקר כוללת עסקים במגזר העסקי המעסיקים לפחות עובד שכיר אחד. הסקר מקיף את כל המגזר העיסקי לרבות מעסיקים בענפי הבריאות והחינוך. הסקר אינו כולל את המגזר הציבורי.

מדגם סקר המעסיקים הוצא ממאגר המעסיקים של המוסד לביטוח לאומי הכולל כ- 195 אלף מעסיקים במגזר העסקי. מדגם המעסיקים הוצא כמדגם שכבות על בסיס חלוקה לענפים ולקבוצות גודל. בסה"כ כוללת "מפת" הדגימה 88 תאים בחלוקה של 11 ענפים ו- 8 קבוצות גודל. הנתונים נאספים באמצעות ריאיון טלפוני.

המדגם מקיף כ- 3,000 מעסיקים הנבדקים אחת לרבעון, בסה"כ 4 פעמים בשנה. חברה הנושרת מן המדגם בשל סירוב להמשיך להשתתף בסקר, או עקב סגירה או איחוד עם חברה אחרת, מוחלפת בחברה אחרת מאותו תא דגימה.

הגדרות

משרות פנויות - משרה פנויה היא משרה שלא אוישה על-ידי המעסיק ומוכנה לאיש מידי על-ידי עובדים מחוץ לחברה של המעסיק. המעסיק צריך לחפש את העובדים בצורה פעילה באמצעות מודעות, חברות כוח-אדם, שירות התעסוקה וכדומה. המשרות יכולות להיות מלאות, חלקיות, זמניות לתקופה קצרה או קבועות.

איושים - עובדים שנקלטו בעבודה במהלך 30 הימים האחרונים למשרות פנויות. המשרות יכולות להיות מלאות, חלקיות, זמניות לתקופה קצרה או קבועות.

עובדים שנפלטו - עובדים שנפלטו מעבודתם במהלך 30 הימים האחרונים. העזיבה יכולה להיות ביוזמת העובד, ביוזמת המעביד או עקב פרישה לגמלאות.

מאזן תעסוקה - עובדים שאוישו פחות עובדים שנפלטו.

מחזור תעסוקה - עובדים שאוישו ועוד עובדים שנפלטו.

סקר מעסיקים לעומת סדרות אחרות של ביקוש לעובדים

סדרת נתוני סקר המעסיקים הינה רק אחת מהסדרות המודדות את הביקוש לעובדים במשק. נוספות אליה סדרת נתוני מודעות דרושים של חברת "מנפאור" וסדרת נתוני דרושים (הזמנות לעובדים) של שירות התעסוקה.

סקר המעסיקים מודד בצורה מקיפה יותר את הביקוש לעובדים בהשוואה לסקר מודעות דרושים של חברת מנפאור וכן בהשוואה לנתוני הזמנות לעובדים ממקורות שירות התעסוקה, שכן סקר מעסיקים דוגם את **כלל הביקוש** של עסקים לעובדים, לעומת שאר המקורות.

החיפוש באמצעות מודעות דרושים (מנפאור) תלוי במאפייני המשרות המבוקשות ובשכר המוצע במשרות הללו. ככל שאלו יהיו גבוהים יותר, כך יהיו המעסיקים מוכנים להגדיל את עלויות החיפוש ולפרסם מודעות. באופן זה נוצר מצב שקבוצות נרחבות של משלחי-יד ברמות שכר ומיומנות נמוכות (עובדים מקצועיים ולא-מקצועיים) כמעט ואינן מיוצגות באמצעות מודעות דרושים, ואילו בקבוצות אחרות של משלחי-יד דומה הביקוש המוצג על-ידי מודעות דרושים לזה של סקר המעסיקים. לעומת זאת, הזמנות לעובדים שמתקבלות בשירות התעסוקה מתמקדות בעובדים ברמת השכלה ומיומנות נמוכות יחסית

ומציגות תמונת ביקוש חלקית בלבד בענפים ובמקצועות בהם קיימות דרישות לעובדים בעלי השכלה ומיומנות גבוהים יותר.

השפעה נוספת על פרסום מודעות דרושים קיימת מצד מחזור העסקים : כאשר ישנה גאות במחזור העסקים תהיה נטייה לפרסום-יתר, ולהפך, בתקופות שפל תרד אינטנסיביות הפרסום.

נספח ב'

לוח 1: משרות פנויות ממוצע יומי לפי ענפי כלכלה ראשיים נתונים רבעונים, מנוכי עונתיות¹ ביחידות ובאחוזים

שיעור גידול לעומת :		משרות פנויות			
רבעון אשתקד	רבעון קודם	1/09	4/09	1/10	
111.6%	44.6%	2,762	4,042	5,845	תעשייה
77.5%	-1.3%	4,515	8,120	8,013	בינוי
86.2%	37.6%	6,803	9,209	12,670	שירותים עסקיים ²
16.8%	23.1%	6,657	6,320	7,777	מסחר
987.9%	141.9%	331	1,489	3,601	חקלאות
9.6%	24.0%	3,103	2,743	3,401	תחבורה, אחסנה ותקשורת
-52.0%	-68.9%	684	1,054	328	חינוך
431.9%	305.4%	588	772	3,129	שירותים קהילתיים
32.9%	45.8%	3,402	3,101	4,521	שירותי אירוח ואוכל
146.4%	-10.8%	358	989	882	שירותים פיננסיים
-5.4%	-44.4%	2,115	3,594	2,000	שירותי בריאות, רווחה וסעד
67.6%	32.8%	33,740	42,574	56,547	סה"כ כללי

מקור : מינהל מחקר וכלכלה, משרד התמ"ת

(1) סכום סדרות הענפים אינו שווה לסדרות הסה"כ שכן סדרות הסה"כ נוכו עונתית בצורה ישירה. (2) כולל נכסי נדל"ן

לוח 2: איוש משרות ופליטת עובדים לפי ענפי כלכלה ראשיים נתונים רבעוניים¹, מנוכי עונתיות

מאזן תעסוקה			פליטת עובדים			איוש משרות			
1/09	4/09	1/10	1/09	4/09	1/10	1/09	4/09	1/10	
-17,172	2,154	8,829	39,373	19,297	19,623	22,201	21,450	28,452	תעשייה
-2,874	-1,401	7,501	18,180	16,134	12,552	15,307	14,733	20,053	בינוי
-9,005	13,039	21,839	47,023	25,046	22,714	38,017	38,085	44,553	ש. עסקיים ³
-19,044	9,227	10,167	55,268	28,845	38,228	36,224	38,072	48,395	מסחר
2,049	2,544	6,268	6,909	7,470	5,587	8,957	10,014	11,856	חקלאות
-786	2,573	-3,038	12,227	5,386	10,398	11,441	7,960	7,360	תחבורה ותקשורת ²
4,769	1,810	1,212	1,698	2,964	1,425	6,468	4,774	2,637	חינוך
4,504	3,628	2,124	5,562	7,008	7,773	10,065	10,636	9,896	ש. קהילתיים
772	6,475	-890	24,534	19,800	26,853	25,306	26,275	25,962	אירוח ואוכל
534	4,003	2,439	1,915	1,831	2,331	2,449	5,834	4,770	ש. פיננסים
269	2,352	1,220	6,093	7,511	7,179	6,362	9,863	8,399	ש. בריאות ⁴
-45,310	37,280	52,089	224,606	144,049	155,667	179,296	181,329	207,756	סה"כ כללי

(1) סכום סדרות הענפים אינו שווה לסדרות הסה"כ שכן סדרות הסה"כ נוכו עונתית בצורה ישירה (2) כולל : אחסנה (3) כולל נכסי

נדל"ן (4) כולל : שירותי רווחה וסעד

מקור : מינהל מחקר וכלכלה, משרד התמ"ת

לוח 3: איוש משרות פליטת עובדים, שיעור הגידול בנתונים רבעוניים מנוכי עונתיות

פליטות		איושים		
שיעור הגידול לעומת		שיעור הגידול לעומת		
רבעון קודם	רבעון אשתקד	רבעון קודם	רבעון אשתקד	
1.7%	-50.2%	28.2%	32.6%	תעשייה
-22.2%	-31.0%	31.0%	36.1%	בינוי
-9.3%	-51.7%	17.2%	17.0%	שירותים עסקיים ²
32.5%	-30.8%	33.6%	27.1%	מסחר
-25.2%	-19.1%	32.4%	18.4%	חקלאות
93.0%	-15.0%	-35.7%	-7.5%	תחבורה, אחסנה ותקשורת
-51.9%	-16.1%	-59.2%	-44.8%	חינוך
10.9%	39.7%	-1.7%	-7.0%	שירותים קהילתיים
35.6%	9.5%	2.6%	-1.2%	שירותי אירוח ואוכל
27.3%	21.7%	94.8%	-18.2%	שירותים פיננסים
-4.4%	17.8%	32.0%	-14.8%	שירותי בריאות, רווחה וסעד
8.1%	-30.7%	15.9%	14.6%	סה"כ כללי

מקור : מינהל מחקר וכלכלה, משרד התמ"ת